

Stichting Geen Grens

Oost West: Sittard Geleen Best

Aanbevelingen¹ ten behoeve van het
Gemeentebestuur van Sittard-Geleen &
Provinciebestuur van Nederlands Limburg

De gemeente Sittard-Geleen is uniek gelegen. De gemeente grenst zowel aan Duitsland² als aan België. Hetzelfde geldt voor de provincie Limburg. De buitengrens van Sittard-Geleen met België is een natuurlijke grens (de Maas). De grens met Duitsland is een taalgrens. Sittard-Geleen maakt deel uit van de Euregio Maas Rijn (zuid) en van de MAHHL-stedenband³. Deze stedenband vormt de polycentrische ruggengraat van de Euregio Maas Rijn Zuid.

Ondanks deze unieke ligging is de oriëntatie van Sittard-Geleen overduidelijk nationaal (noord & zuid). De kansen en mogelijkheden om 'over de grens' te gaan worden nauwelijks benut. In het coalitieakkoord (2019) van Sittard-Geleen wordt géén aandacht besteed aan grensoverschrijdend samenwerken. Het is van groot belang dat Zuid-Limburg eensgezind en onder daadkrachtige regie van de Provincie Limburg haar grenzen verlegt. Daar ontbreekt het tot heden aan. Er is nood - geen onderzoeksrapporten - aan een strategisch actieplan om de grens te slopen.

Alvorens samen te werken met onze burens is het van belang om eerst onze eigen Nederlands-Limburgse strategie ('voice') te formuleren. Omdat de trinationale c.q. drietalige aanpak vaak ingewikkeld is, ligt het voor de hand om te kiezen voor een bilaterale aanpak. Op een aantal terreinen is trinationale samenwerking wel mogelijk.

Op zondag 12 januari 2020 organiseerde de Stichting Geen Grens een enerverende en warme bijeenkomst over een mogelijke grensoverschrijdende samenwerking. Het doel van de bijeenkomst was om een gesprek met burgers aan te gaan over grensoverschrijdende samenwerking tussen België, Duitsland en Nederland. De opkomst was hartverwarmend hoog. Er waren mensen uit zowel België, Duitsland als uit Nederland aanwezig. Geen Grens heeft met een aantal burgers afkomstig uit Sittard-Geleen e.o. een aantal ideeën ontwikkeld. Vooral voor de nieuwe generatie.

We citeren Staatssecretaris Knops: 'Ik maak me zorgen over het gebrek aan kennis van elkaar over de grenzen. Daar moet verandering in komen. Om taal- en cultuurverschillen te verkleinen, maken we jongerenevenementen mogelijk. En... het begint bij de nieuwe generatie'⁴. We lezen met grote voldoening dat de nieuwe burgemeester van Sittard-Geleen dhr. Verheijen liefhebber is van de Duitse taal en cultuur.⁵ Dat biedt perspectief.

---

¹ Zie voor meer ideeën, de brief van Stichting Geen Grens aan Gemeente Sittard-Geleen d.d. 31.08.2019. Zie bijlage.

² De grens met Duitsland is uniek. Sittard-Geleen ligt aan het meest westelijke punt van Duitsland <https://westzipfel-interaktiv.de/>

³ MAHHL+ staat voor de centrumgemeenten Maastricht, Aachen, Liège, Heerlen, Hasselt plus Genk en Sittard. Grote steden met hoger onderwijs, musea, culturele instellingen enz.

⁴ Toespraak van Nederlandse Staatssecretaris Knops van o.a. grensoverschrijdende samenwerking bij de Dies Natalis Open Universiteit Heerlen, op 26 september 2019. Zie: www.rijksoverheid.nl/documenten/toespraken/2019/09/26/speech-staatssecretaris-knops-bij-dies-natalis-open-universiteit-heerlen.

⁵ www.limburger.nl/cnt/dmf20191218_00137898/hans-verheijen-voorgedragen-als-nieuwe-burgemeester-sittard-geleen.

a. Grensoverschrijdend openbaar vervoer: meer ambitie!!

Het is van groot belang dat het grensoverschrijdend openbaar vervoer tussen de MAHHL-steden wordt verbeterd. De verbetering van het grensoverschrijdend treinvervoer richting Luik (B) en Aken (D) is gepland. Deze lobby voor de intercityverbinding Sittard-Geleen-Aachen werd unaniem ondersteund door de Gemeenteraad van Sittard-Geleen⁶. Net als Maastricht zou Sittard-Geleen (Chemelot Campus, VDL) een moderne Spartacus⁷ tramverbinding moeten krijgen met Maasmechelen c.q. Genk. De Stichting Geen Grens pleit voor een ambitieus en majeur OV-project van de MAHHL-stedenband, de Nederlands-Vlaamse grensgemeenten, beide Limburgen⁸ en Nederland en Vlaanderen. Een Europees project.

Vanuit de deelnemers kwam de volgende opmerkingen:

- *Via treinverbinding duurt de treinreis Genk-Sittard-Geleen 2.36 uur (met fiets 1,42 uur ca 27 km. Via de (bel)bus verbinding 65 minuten⁹.*
- *Met de fiets naar Maasmechelen om een (avond) cursus te volgen lukt niet, omdat het veerpontje Grevenbicht-Rotem in de winter en in de avond niet vaart!*
- *Er wordt in de Westelijke Mijnstreek op twee plaatsen gepleit voor een fietsbrug over de Maas¹⁰.*
- *De fietspaden houden op zodra je bij Sittard de grens naar Duitsland oversteekt.*

Aanbeveling:

- *De Gemeenteraden van de Limburgse MAHLL-steden (Maastricht-Sittard-Geleen-Genk-Hasselt plus de grensgemeenten) zouden in een gemeenschappelijke vergadering een resolutie moeten aannemen waarin deze innovatieve grensoverschrijdende sneltramverbinding wordt bepleit. Het gaat om Cross Border Power in de grensregio's¹¹.*
- *Er is in de Westelijke Mijnstreek behoefte aan een fiets- en wandelbrug over de Maas.*
- *Inrichten van gemeenschappelijke bushalte (inclusief parking voor car- en bikesharing¹²) als centraal knooppunt voor het Duitse en het Nederlandse openbaar vervoer aan de voormalige Nederlandse doorgangsrouten (verlenging van de N271) nabij Süsterseel. Vandaar kan men overstappen stappen richting Sittard Station, Geilenkirchen Station, Brunssum, Roermond, Heinsberg en Aken over te stappen. Dit knooppunt moet gevestigd worden bij het zgn. Mehrgenerationenhaus (zie hoofdstuk c).*

b. Euregioonaal burgerschap: opdracht voor onderwijs

Ook wij maken ons net als Staatssecretaris Knops zorgen over het gebrek aan kennis van elkaar 'over de grenzen' heen. Met name bij jongeren, die de buurtalen steeds minder beheersen. Wie in Sittard-Geleen geen Duits kent, is binnen 10 km oostwaarts analfaab!

Uit zowel sociaal-economisch als cultureel opzicht is het van belang dat de buurtaal Duits vanaf de basisschool t/m hogeschool verplicht wordt gegeven. De tussentalen 'Platt' en 'Engels' leiden niet tot sociaal-culturele cohesie tussen Limburg en Nordrhein Westfalen. In ieder geval zou elke inwoner van Sittard-Geleen de Duitse taal moeten kunnen verstaan en lezen (zgn. luistertaal)¹³.

⁶ <https://www.gob-online.nl/onze-motie-van-14-november-inzake-de-intercity-naar-aken-raad-breed-aangenomen/>

⁷ <https://nl.wikipedia.org/wiki/Spartacusplan;www.trammaastrichthasselt.eu/landing/spartacus-themadag-2018/>

⁸ Grensoverschrijdende bereikbaarheid is een kernambitie van de Provincie Limburg. Met aantakking op het Belgische deel worden de woon-, werk- en onderwijsgebieden aan weerszijden van de grens verbonden (verbeteren vestigingsklimaat).

⁹ www.aseag.de/fahrplan/fahrplanauskunft/; www.arriva.nl; www.delijn.be.

¹⁰ www.dorpsplatform-elsloo.nl/activiteiten/cultuur-recreatie/228-fietsbrug-over-de-maas.

<https://beegsite.nl/poll-loop-en-fietsbrug/>

¹¹ De centrale overheden hebben slechts oog voor de HSL en de IJzeren Rijn voor de Vlaamse Ruit c.q. de Randstad.

¹² www.euregio-rmn.de/de/shareuregio-als-neue-form-mobilitat/;

<https://avv.de/de/aktuelles/neuigkeiten/flaechendeckendes-mobilstationen-netz-fuer-die-region>.

¹³ http://taalunieversum.org/sites/tuv/files/downloads/positionpaper_luistertaal.pdf. Veel meer dan we nu denken, heeft luistertaal dus de potentie om actief burgerschap, sociale cohesie, sociale en geografische mobiliteit, geletterdheid en internationale samenwerking te bevorderen.

Elke school in Sittard-Geleen zou euregioschool¹⁴ moeten zijn. Ook zou elke school een partnerschool in de euregio moeten hebben. Voor MBO (Vista Collega)/HBO (Fontys/Zuyd) betekent dit ook: grensoverschrijdende stages. Dit gebeurt in onvoldoende mate. Binnen internationalisering moet euregionalisering prioriteit krijgen ('back tot the roots'). De euregionalisering moet projectmatig, en structureel ingebed zijn in de onderwijsgemeenschap.

Zuyd Hogeschool kan een voorbeeld nemen aan het Noordelijk Rijnlandinstituut¹⁵. De ligging van Zuyd Hogeschool is uniek. Maak van euregionalisering het speerpunt. Internationaliseren met de fiets!

Aanbeveling:

Stichting Geen Grens stelt voor dat de Gemeente Sittard-Geleen onderzoekt wat de stand van zaken is inzake de euregionalisering (buurtalen en uitwisseling) in het basis- en voortgezet onderwijs in haar gemeente. De provincie Limburg onderzoekt wat de stand van zaken is inzake de euregionalisering (onderwijs in buurtalen en aantal overschrijdende stages) in het MBO- en HBO-onderwijs. Ter ondersteuning van de euregionalisering van het onderwijs organiseert de Gemeente Sittard-Geleen in overleg met het onderwijs een studiedag: "euregionaal burgerschap, wat betekent dit!"¹⁶.

Vanuit de deelnemers kwamen de volgende suggesties:

- *Mijn zoons krijgen 1x per jaar 10 weken lang op de maandag een betaalde "les" met betrekking tot wetenschap. De kinderen doen proefjes en leren allerhande zaken met betrekking tot scheikunde, natuurkunde en techniek. Hetzelfde concept zou je ook voor de taal Duits kunnen doen.*
- *De Gemeente en/of Provincie zou het ANV-idee¹⁷ om een poëziewedstrijd voor scholieren - met als thema 'de Maas, die ons scheidt en verbindt' - kunnen ondersteunen.*

c. Communicatie en Beeldvorming: verflauwd nabuurbuurschap

Veel Belgisch Limburgers zien Nederland niet meer als sexy. Dat geldt ook voor het beeld dat jongeren van Duitsland hebben: niet sexy. De Belgisch Limburgers hebben weinig affectie met Duitsland. Samenwerking met Wallonië is niet vanzelfsprekend¹⁸. Het gevoel van verbondenheid - *wij zijn euregianer* - ontbreekt. De Euregio Maas Rijn Zuid is veelal onherkenbaar voor de burger.

In tegenstelling tot vroeger en ondanks de toenemende globalisering en digitalisering weten we steeds minder van elkaar.

- Vroeger stonden er meer artikelen in de krant over de buurlanden en over Aken, Maastricht, Hasselt, enz.
- Door de afwezigheid van commerciële zenders werd er meer gekeken naar de nationale Tv-zenders van Nederland, Duitsland en België. Vandaag zijn we er nog altijd niet in geslaagd om de regionale Tv-zenders op elkaars buis te krijgen en een aantal zenders zoals La Une, WDR enz. zijn van de kabel verwijderd.
- Een aantal euregionale media-initiatieven zoals euregio-radio, euregio-tv en euregio-tijdschriften brachten niet het verhoopte resultaat omdat hun toegang tot kijkers, luisterraars en lezers te beperkt bleef.
- Via het internet worden we steeds meer in een mediabubbel geplaatst, waarbij informatie gericht en op maat aangeboden wordt per land. Blokkering van bepaalde sites enz.

---

¹⁴ www.euregioonderwijs.nl; www.buurtaalonderwijs.nl/

¹⁵ <https://rijnlandinstituut.eu/over-rijnland-instituut>. Met de Hasseltse Hogescholen PXL en UCLL kan men een Maaslandinstituut oprichten.

¹⁶ Voor best practices zie:

https://regionaachen.de/files/images/content/Bildung/2018_11_04%20Richtige%20Version_%20Deutsch_online.pdf
www.eijkhagen.nl/actueel/nieuws/europatag-am-carolus-magnus-gymnasium-2019.

¹⁷ www.anv.nl.

¹⁸ De Euregio van 1839. Bachelorscriptie Casper M. Hamers (2018). <https://theses.uhn.ru.nl/handle/123456789/7506>

Vanuit de deelnemers kwamen de volgende suggesties:

De euregio heeft geen branding. Iedereen kent Karel de Grote. Waarom zouden we de Euregio Maas Rijn niet Euregio 'Charlemagne' noemen? Betrek bij de naamgeving en eventuele hymne c.q. logo de bevolking (met name de jongeren). Opstelwedstrijd over 'mijn euregio in 2030'?

Aanbevelingen ten aanzien van de media:

- Oprichten van een Euregioredactie met een journalist uit elk deel van de Euregio. Deze gaat op zoek naar euregionale content en wisselt deze onderling uit.
- Oprichten euregionaal reclame account team die op zoek gaat naar grensoverschrijdende reclamemogelijkheden. Dit is noodzakelijk om het project ook na de gesubsidieerde periode overlevingskansen te bieden.
- De vraag wordt gesteld aan de media om ruimte ter beschikking te stellen voor euregionaal nieuws. Indien dit niet het geval is, wordt deze ruimte aangekocht vb. éénmaal per week in de weekendeditie.
- Meer lokaal dient er een uitwisseling te gebeuren van informatie tussen de diverse grensgemeenten. Zo kan Sittard-Geleen een ruildeal maken met Dilsen-Stokkem, Maaseik om ruimte ter beschikking te stellen in hun gemeentelijke infobladen en activiteitenkalenders, Selfkant enz.
- Via hun websites kunnen er links gemaakt worden naar de websites van de aanpalende grensgemeentes.

Aanbevelingen om de mensen, de scholen, de verenigingen met elkaar te verbinden:

- *Richt in Sittard-Geleen een stichting (a) op c.q. organiseer een stedenband (b) vergelijkbaar met:*
  - a. *Stichting Eurode 2000+. Een stichting, waarvan de leden uit Kerkrade en Herzogenrath zich tot doel hebben gesteld, de betrekkingen tussen de mensen van beide "Eurode stadsdelen" te intensiveren. Tussen Brunssum en de Duitse grensgemeente Alsdorf bestaat sinds 1988 een stedenband.*
  - b. *De stedenband tussen Brunssum en Alsdorf¹⁹. Deze ontstond in 1988 vanuit de wens om, op basis van een gedeeld mijnverleden, te komen tot vriendschappelijke betrekkingen en nauwere banden. Al in die eerste jaren was het nadrukkelijk de bedoeling dat de stedenband niet zozeer politiek-bestuurlijk ingevuld zou worden, maar vooral door de inwoners beleefd zou moeten worden in sociale, culturele en sportieve uitwisselingen.*
  - c. *Tot 1975 tot 2016 bestond de goed functionerende Arbeitsgemeinschaft Grenzland²⁰. Er kan ook via de 'gerestaureerde' Arbeitsgemeinschaft Grenzland samengewerkt worden met o.a. Beekdaelen, Brunssum, Landgraaf, Echt-Susteren en de Kreis Heinsberg. Nadruk op grensoverschrijdende verenigingen en scholen.*

De samenwerking kan trilateraal en/of bilateraal zijn. Sittard richt zich bijvoorbeeld op de Selfkant, Gangelt enz. en Geleen, Born e.o. richten zich op de Belgische grensgemeenten. Eenvoudige structuren en procedures voor kleine projecten.

- *Weekend van de Euregio: versterking nabuurschap!*

In Sittard-Geleen vindt jaarlijks het zgn. Oktoberfest plaats. Een mega activiteit waarbij de gemeente een coördinerende taak heeft en enorm veel in menskracht en middelen investeert. De Gemeente Sittard-Geleen moet ook in staat zijn om eens per jaar een grote euregionale activiteit te organiseren. Zo'n weekend zou op vrijdagavond in het voorjaar geopend kunnen worden door de burgemeester van Sittard-Geleen, samen met een burgemeester uit Belgisch Limburg (bijv. van Maaseik, Maasmechelen, Genk, Hasselt, Beringen, Leopoldsburg) en de Duitse grensstreek (bijv. van

¹⁹ www.brunssum.nl/bestuur_en_organisatie/organisatie_gemeente/Stedenband_Alsdorf

²⁰ www.aachener-zeitung.de/allgemeines/kein-geld-mehr-fuer-arbeitsgemeinschaft-grenzland_aid-25339317

de Selfkant, Heinsberg, Gangelt, Geilenkirchen, Hückelhoven). De opening zou kunnen plaatsvinden in bijv. de Schouwborg (Sittard), de Hanenhof (Geleen) of Kasteel Limbricht.

Mogelijke activiteiten:

- muziek (harmonieën, fanfares, zangkoren, ensembles, zangers m/v, orkesten),
- sportwedstrijden,
- toneel, dans, film, voordracht,
- tentoonstelling (over kunst, historie, relevante personen uit de euregio, producten uit de industrie),
- eventueel een kleine markt met streekproducten,
- een of meerdere lezingen met euregionale thema's,
- onderwijskundige items,
- schutterswedstrijden.

Op zaterdagavond zou er een soort feestelijke muzikale trefpunt-avond voor jongeren en volwassenen georganiseerd kunnen worden waar ~~voor~~ de inwoners van de grensstreek zich treffen. Met gratis vervoer per bus vanuit de grensstreek naar Sittard. Voetbalwedstrijd KRC Genk tegen Fortuna Sittard²¹?

Bij al deze activiteiten moet er natuurlijk sprake zijn van een Nederlandse, Duitse en Belgische inbreng. Van groot belang is de programmering voor jongeren (van basisschool tot hogeschool). De activiteiten vinden plaats op de vrijdagavond, de zaterdag en de zondag en worden verdeeld over de stadsdelen Sittard, Geleen en de voormalige gemeente Born. De verdeling over genoemde drie stadsdelen is erg belangrijk!

- Euregionaal Mehrgenerationenhaus: euregionale Nachbarschaft

Dit is een van de Duitse overheid gesteund en medegefinancierd programma, een ontmoetingsplaats voor personen met verschillende achtergronden, nationaliteiten en leeftijden, waar bijvoorbeeld vrijwilligersactiviteiten worden gestimuleerd, taalcursussen en andere cursussen worden aangeboden of waar mensen uit de omgeving kunnen werken (,coworking', thuiswerk, telewerk, deeltijdwerk), terwijl hun ouders bijvoorbeeld aan activiteiten deelnemen of hun kinderen in een kinderdagverblijf zijn. Een Mehrgenerationenhaus kan de gemeenschappelijke identiteit in de Euregio bevorderen.

Het programma is ook bestemd voor groepen kinderen en groepen jongeren. Het Mehrgenerationenhaus kan gecombineerd worden met een tweetalig Duits/Nederlands kinderdagverblijf²² en jeugdherberg met multifunctionele faciliteiten voor activiteiten voor Nederlands-Duitse jongeren²³, voor vergaderingen enz²⁴. Bij het Mehrgenerationenhaus komt een vervoersknooppunt (zie hoofdstuk a: vervoer), een meertalig medische centrum voor telegeneeskunde²⁵ en een innovatief bedrijventerrein ter hoogte van de Herkenrather Höhe' (Selfkant-Süsterseel).

Nader onderzoek door bijvoorbeeld de Katholische Fachhochschule Münster²⁶ en andere onderzoeksinstellingen is noodzakelijk.

d. Culturele samenwerking: klein én groot denken

Sedert oktober 2019 bestaat er de drielanden museumkaart²⁷. Deze wordt aangestuurd door de Städtereion Aachen. Een publiekskaart voor 28 musea in het hart van de Euregio Maas Rijn. Behalve Maastricht en Sittard-Geleen. Het museum De Domijnen doet niet mee. Dit museum is wel betrokken

²¹ www.indehekken.net/20-jaar-sittard-en-genk/

²² www.uni-muenster.de/imperia/md/content/hausderniederlande/institut/forschen/wenzel_konzeptpusteblyme.pdf

²³ www.dnl-jugendwerk.com/

²⁴ www.bildungsnetzwerk-magdeburg.de

²⁵ www.ehealth24.info/index.php?id=82

²⁶ www.katho-nrw.de/muenster/studium-lehre/studienangebote/soziale-arbeit-ma/

²⁷ <https://naarhetmuseum.eu/>

bij het Engelstalig Network of Contemporary Art Venues in the Meuse-Rhine Euregio²⁸. Vrij recent werd de moderne kunstcollectie van De Domijnen geëxposeerd in het Cultureel Centrum van Maasmechelen.²⁹

In 2014 stond de binnenstad van Geleen geheel in het teken van de Euregioparade. 35 muziekgezelschappen uit de Euregio Maas-Rijn presenteerden zich die dag tijdens een straatparade, concert- en showoptredens op diverse podia in de binnenstad van Geleen en een slotconcert op de Markt. Dit tweejaarlijkse muziekevenement wordt georganiseerd door de Limburgse Bond van Tamboerkorpsen (LBT) en de Vlaamse Amateur Muziek Organisatie (VLAMO).

Vlaanderen plant een beeldenproject langs de Maas in vijf Limburgse gemeenten, zijnde Kinrooi, Maaseik, Dilsen-Stokkem, Maasmechelen en Lanaken. De te plaatsen kunstwerken moeten een verbinding maken met het landschap en Nederlands-Limburg. De Maas verbindt en scheidt de Limburgers. Het zou interessant om de Nederlandse gemeenten hierop te laten reageren door ook daar kunstwerken te plaatsen. Nederlandse en Belgische kunstenaars zouden ook kunnen samenwerken om de respectievelijke werken op beide oevers op elkaar af te stemmen. Zodoende zouden we kunnen spreken van virtuele bruggen tussen de verschillende Maasdorpen.

Een fantastisch initiatief - georganiseerd door Stichting Visions of Moresnet - is het evenement Visions of Song & Stories.³⁰

In het Bestuursakkoord 2019-2024 van Genk 'Samen Genk Verbinden' spreekt Genk de ambitie uit om zich samen met Hasselt kandidaat te stellen voor Europese culturele hoofdstad 2030³¹. Een ambitieus en majeur project.

Aanbevelingen:

- *Uitgaande van de ervaring met Maastricht Cultureel Hoofdstad, pleiten wij voor een majeur project: 'Maasland: culturele hoofdstad'. De vier MAHHL-steden (Genk, Maastricht, Hasselt, en Sittard-Geleen) zouden dit project samen moeten trekken³². De Maaslandse renaissance³³!*
- *Het museum De Domijnen zou mee moeten dan aan de drielanden museumkaart.*
- *De Oratoriumvereniging Sittard-Geleen wil in het kader van haar 75-jarig bestaansfeest een concert organiseren in samenwerking met het gemengd koor Hückelhoven en het orkest Camerata Gladbach uit Mönchengladbach. Zij willen het concert - de Krönungsmesse van Mozart en het Gloria van Vivaldi - uitvoeren in Sittard én Erkelenz. Ondersteuning is wenselijk.*
- *De Gemeente Sittard-Geleen neemt het initiatief om het Vlaamse project 'kunstwerken langs de Grensmaas' aan de Nederlandse Maaskant te realiseren.*

e. Gluren bij de burens is leren van de burens: best practices

Er zou meer gebruik gemaakt moeten worden van *best practices* en *quick wins* ten aanzien van grensoverschrijdende samenwerking. Indien in een van buurlanden bepaalde zaken goed werken, zouden deze 'overgenomen' kunnen worden door het andere buurland. Dit geldt met name voor samenwerking en waar mogelijk voor uniforme wet- en regelgeving op het gebied van milieu en duurzaamheid, waarbij het milieu het meeste gebaat is.

Is het bijvoorbeeld geen idee om voor de verbetering van de luchtkwaliteit met betrekking tot het plaatsen van schoorsteenpijpen ten behoeve van houtkachels en het stookgedrag kennis op te halen bij de burens? In Duitsland geldt veel strengere wet- en regelgeving met betrekking tot plaatsing en

---

²⁸ www.verycontemporary.org/; <https://naarhetmuseum.eu/>

²⁹ www.facebook.com/179757728740294/posts/2582731358442907/

³⁰ www.pitboeltheater.nl/activiteit/optie-voor-visions-of-songs-stories/?instance_id=5100.

³¹ www.genk.be/file/download/11688/FDAD4120FB1110B2C5D4548CB0D27871.

³² Samen met Tongeren, Roermond enz.

³³ Luik ligt ook aan de Maas. Heerlen is ook MAHHL-stad. Men kan kiezen voor een Nederlands-Vlaams-project of Nederlands Belgisch project (met Luik)

onderhoud van schoorstenen en het stookgedrag. Dit wordt daar ook gehandhaafd. Nederland zou deze regelgeving kunnen overnemen. Ons voorstel zou zijn om dit te onderzoeken en indien mogelijk over te nemen.

Vaak is het slim om grensoverschrijdend samen te werken: waarom geen goedkope Nederlandse energie(aansluiting) voor het zeltogend Schwimmbad in Haaren (D)? Dit bad wordt door veel Nederlanders bezocht.³⁴

In 2016 heeft het College van B&W van Sittard-Geleen besloten een haalbaarheidsstudie te laten verrichten naar de deelname aan Grenspark Westzipfel in de gemeente Selfkant. De Westzipfel is het meest westelijke punt van Duitsland en ligt bij Isenbruch, grenzend aan Susteren. De gemeente Selfkant wil daar met grenspark Westzipfel een toeristische trekpleister van maken. Waarom zou Sittard-Geleen ook niet aansluiten bij het Openbaar Lichaam Duits-Nederlands Grenspark Maas-Swalm-Nette³⁵, dat is opgericht met het doel de grensoverschrijdende samenwerking te verbeteren. Het rivierpark Maasvallei van de regionale Landschappen is een mooi voorbeeld van Vlaams Limburgse samenwerking.³⁶ De Nederlandse grensgemeenten - ook Sittard-Geleen - moeten meer in dit project moeten geloven en medetrekker zijn.

Gluren bij de burens is tweezijdig. Kijk over de grens met het buurland, doch kijk ook naar de wijze waarop andere buurgemeenten en euregio's de grensoverschrijdende samenwerking geregeld hebben.

Tips:

- *Neem een gratis abonnement op de nieuwsbrief van AHA24x7. De community voor Nederlands - Duitse samenwerking & Die Community für deutsch - niederländische Zusammenarbeit.*³⁷
- *Goede ideeën vindt men ook op de website: 'Kijken over de grens'.³⁸ Dit is een website van het programma 'Onbegrensd' van BZK en geeft een impuls aan jongerenuitwisseling over de grens door sport- en cultuurevenementen. Hiermee wordt aandacht gevraagd voor elkaars taal en cultuur en de vele mogelijkheden die er zijn om te leren of te werken in het buurland.*

Aanbevelingen:

- *De Gemeente Sittard-Geleen en andere gemeenten zouden als waarnemer kunnen deelnemen aan de activiteiten van de Verein Westzipfelregion e.V.³⁹.*
- *Sittard-Geleen moet meer betrokkenheid tonen voor het Nederlands-Vlaamse project rivierpark Maasvallei.*
- *Grensoverschrijdende samenwerking begint met 'gluren bij de burens' en 'gluren bij andere euregio's'. Het is met name voor gemeentebesturen, ambtenaren en politieke partijen van groot belang om zich te laten inspireren door best practices bij de burens.*
Neem kennis van bijvoorbeeld:
  - *het project Mehrgenerationenpark in Selfkant-Süsterseel.*
  - *Het armoedebeleid van de stad Genk⁴⁰ enz. Of het systeem van dienstencheques.*
- *De Gemeente Sittard-Geleen zou kunnen toetreden tot Openbaar Lichaam 'Duits-Nederlands Grenspark Maas-Swalm-Nette'⁴¹ dat is opgericht met het doel de grensoverschrijdende groene samenwerking te verbeteren.*

---

³⁴ www.hallenbad-haaren.de/Aktuelles

³⁵ www.grenspark-msn.nl

³⁶ www.rivierparkmaasvallei.eu/nl

³⁷ <https://aha24x7.com/>

³⁸ www.kijkenoverdegrens.nl

³⁹ www.westzipfelregion.de

⁴⁰ www.genk.be/kansarmoede-daalt

⁴¹ www.grenspark-msn.nl

- *Vaak is het slim om grensoverschrijdend samen te werken: waarom geen goedkoper Nederlandse stroom voor het Schwimmbad in Haaren?*⁴²

d. Sociaaleconomische samenwerking & marketing

Als het gaat om sociaaleconomische samenwerking, kan Sittard een voorbeeld nemen aan Landgraaf en Enschede.

- Gemeente Landgraaf heeft als speerpunt het intensiveren van grensoverschrijdende samenwerking met de Duitse buurgemeenten Übach-Palenberg en Geilenkirchen. Het Grensevent d.d. 10 december 2019 stond geheel in het teken van dit speerpunt en heeft als doel de ad hoc samenwerking structureel te maken. Het event was met name gericht op ondernemingen⁴³.
- Enschede organiseerde in 2017 een 'Tolle Woche'⁴⁴. Er werden diverse evenementen en bijeenkomsten gepresenteerd aan verschillende doelgroepen, bijvoorbeeld voor het bedrijfsleven, professionals, bestuurders, het onderwijsveld, en natuurlijk voor bezoekers en inwoners van de stad Enschede.

De Gemeente Sittard-Geleen is betrokken bij de Grensinfopunten (GIP)⁴⁵ en de Service Grensoverschrijdende Arbeidsbemiddeling Euregio Maas-Rijn (SGA)⁴⁶. Een goede zaak! Wie echter geen Duits spreekt heeft weinig kansen op de Duitse (arbeids)markt. Er moet bovendien voor gewaakt worden om grensoverschrijdend ondernemen en werken te veel te problematiseren. Problematiseren van de grens belemmert het vrij verkeer van diensten en werknemers.

Voor Belgische en Duitse MKB-bedrijven, die in Nederland willen ondernemen, is er nauwelijks dienstverlening. In tegenstelling tot Duitsland bestaat er in Nederland geen Handwerkskammer c.q. Industrie und Handelskammer. In Aken bestaat de Businessclub Aachen Maastricht en Duits-Niederländische Businessclub van de IHK. In Roermond/Brüggen is er Open Coffee Niederrhein en in Venlo Businessclub Maas-Rhein en de Businessclub van VVV. In Sittard-Geleen is sprake van een witte vlek.

Euregionale regiomarketing

Weinig bedrijven zien de euregio als afzetgebied. De distributie van producten loopt vaak per land. Vertegenwoordigers en accountmanagers worden per land geplaatst. Gevolg hiervan is dat ook de reclame per land gemaakt wordt. Oorzaak hiertoe is vaak het verschil in wetgevingen en fiscale afspraken. Uiteraard spelen ook taal en cultuurverschillen mee. Langzaam maar zeker hebben vakantieorganisatoren en luchtvaartmaatschappijen de mogelijkheden ontdekt. Ook grote warenhuizen zoals Albert Heijn gaan steeds meer over de grens.

Nu de euregio als EGTS een wettelijk kader biedt zouden projecten zoals fiets-of andere bruggen over de Maas kunnen gerealiseerd worden binnen dit EGTS-kader. Voorwaarde is uiteraard dat overheden bereid zijn om aan de EGTS bevoegdheden toe te kennen met betrekking tot dit project.

Aanbevelingen:

- *De Gemeente Sittard-Geleen zou net als Landgraaf een grensevent voor bedrijven moeten organiseren. Een event voor Nederlandse-Duitse ondernemers en een event voor Nederlands-Vlaamse ondernemers. Zie de bijlage van het platform EuregioBIZZ⁴⁷.*
- *Er zou jaarlijks in samenwerking met de vakbonden, werkgeversorganisaties, grensinfopunten, en de service grensoverschrijdende arbeidsbemiddeling een voorlichtingsbijeenkomst voor grenswerkers en hun werkgevers georganiseerd kunnen worden.*

⁴² www.hallenbad-haaren.de/Aktuelles.

⁴³ <http://magazine.euregiobizz.tv/landgraaf-nederlands/grenzeloos-samenwerken/>

⁴⁴ <https://aha24x7.com/enschede-organiseert-die-tolle-woche/>

⁴⁵ <https://grenzinfo.eu/nl/>

⁴⁶ <https://www.podium24.nl/nieuws/service-grensoverschrijdende-arbeidsbemiddeling>.

⁴⁷ www.euregiobizz.tv/nl

- *Ondersteun de initiatieven, die leiden tot de oprichting van een grensoverschrijdende Businessclub Sittard-Geleen. de ZEP fabriek Maastricht.*
- *De grensgemeenten toetsen af welke grensoverschrijdende projecten zoals bruggen, grensoverschrijdende fietspaden (bijv. Grünmetropool) best vanuit een gecoördineerde besluitvorming dienen te gebeuren en dit niet enkel voor aanleg maar ook voor verder beheer. De fietsbrug Grevenbicht-Dilsen-Stokkem kan een voorbeeld zijn.*

Binnen de euregio worden tal van activiteiten georganiseerd door een VZW, Stichting of Stiftung enz. Vaak organiseert men dezelfde activiteiten, jazz concerten, straattheater enz. De betekenis van zo een VZW, Stichting enz. verschilt juridisch van land tot land. Het heeft geen zin om op korte termijn te trachten de wetgevingen ter zake proberen gelijk te trekken. Laat ons daarom profiteren van de verschillen. Dit kan door de bestaande organisaties aan te vullen met leden uit andere stichtingen die met hetzelfde bezig zijn. Met dezelfde mensen vergadert en beslist men over gelijkaardige programmaties. Men kan gebruik maken van de verschillen inzake taken/fiscaliteit, auteursrechten enz.

Aanbeveling

- Als proefproject zouden de steden Sittard-Geleen en haar grensgemeenten eens kunnen kijken welke hun gelijklopende organisaties zijn en in hoeverre een samenwerking voordelen zou kunnen opleveren. Een ronde tafelgesprek organiseren met deze organisaties of een speeddate lijkt aangewezen. Zeker op het vlak van cultuur en toerisme zijn er parallellen te trekken.

Tot slot:

Kwalificeer een aantal ambtenaren als grensverbinder!

Stichting Geen Grens

Persbericht Ost-West, Sittard-Geleen Best

Sittard-Geleen kent een unieke ligging tussen de twee buurlanden België en Duitsland, maar vertoont nauwelijks grensoverschrijdend gedrag. De oriëntatie is vooral Nederlands, noord-zuid gericht. De Stichting Geen Grens heeft samen met burgers uit Sittard-Geleen e.o. een aantal wensen geformuleerd om ook oost en west binnen het blikveld te brengen.

Al in 2009 ondertekenden de Gouverneurs van beide Limburgen het Limburgcharter 'Oost-West, Limburg Best'. Zondag 2 februari 2020 zal de Stichting Geen Grens haar nota 'Ost-West, Sittard-Geleen Best' aanbieden aan het Gemeentebestuur van Sittard-Geleen en aan de Limburgse Gedeputeerde Andy Drippy.

De Gemeente Sittard maakt deel uit van de Euregio Maas-Rijn en de MAHLL-steden. Maar Sittard-Geleen, zo constateert de Stichting Geen Grens, kijkt te veel noord-zuid en naar zichzelf. Er zijn te weinig ideeën. Organiseer de samenwerking van onderop via kleine projecten.

Niet alleen Sittard-Geleen, heel Zuid-Limburg kent een unieke doch ingewikkelde grensligging. Zuid-Limburg is een schiereiland midden in Europa. De Stichting Geen Grens vindt dat de gemeenten in Limburg onder krachtige regie van de Provincie op korte termijn een strategische euregionale agenda moeten opstellen. "Ost-West, Sittard-Geleen Best" is een bijdrage aan die agenda.

De Stichting Geen Grens heeft samen met burgers uit Sittard-Geleen e.o. een aantal ideeën c.q. wensen geformuleerd. De belangrijkste wensen zijn:

- Er moet een innovatieve tramverbinding komen tussen Genk-Maasmechelen-Sittard-Geleen: Spartacus.plus.nl;
- De MAHLL-steden Hasselt, Maastricht, Genk en Sittard-Geleen moeten zich samen kandidaat stellen voor het project Culturele Hoofstad: Maaslandse Renaissance;
- Naast het culinaire Oktoberfest zou er een sociaal-cultureel Euregio Weekend moeten worden georganiseerd in samenwerking met de grensgemeenten;
- Werk mee aan de totstandkoming van een Euregionaal Mehrgenerationenhaus in de Selfkant: euregionale Nachbarschaft;
- Organiseer en ondersteun grensoverschrijdende speeddating tussen scholen, verenigingen, sportclubs, koren, muziekverenigingen, politieke partijen enz.: netwerkvorming en grensoverschrijdende samenwerkingsprojecten;
- Verbind de lokale nieuwsmedia, gemeentelijke kalenders, infobladen en websites met elkaar.
- Op alle scholen in Sittard-Geleen zal Duits als verplichte taal gegeven moeten worden. internationalisering met de fiets;
- Het museum De Domijnen zou mee moeten doen met de drielanden-museumkaart: Auf ins Museum;
- Ten behoeve van ondernemers en grenswerkers zou een GrensEvent à la Landgraaf moeten plaatsvinden;
- De gemeente zou moeten meedoen met het Grenspark Westzipfel, Verein Westzipfelregion en Grenspark Maas-Swalm-Nette en RivierPark Maasvallei;
- Kwalificeer een aantal ambtenaren als grensverbinder!

Kortom: Sittard-Geleen: Tof én Toll!